Ministerstvo životního prostředí
České republiky

PID:

ODESÍLATEL:

RNDr. Alena Vopálková
ředitelka odboru
zvláště chráněných částí přírody
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
100 10 Praha
Identifikátor datové schránky: 9gsaax4

ADRESÁT:

Ing. Marie Kostruhová
ředitelka odboru
odbor dozoru a kontroly veřejné správy
nám. Hrdinů 1634/3
Praha 140 21

V Praze dne .srpna 2010
Č.j.: 63355/ENV/10
2451/620/10
Vyřizuje.: Mgr. Landová

Vážená paní ředitelko,

dne 22. 07. 2010 byla Ministerstvu životního prostředí, odboru zvláště chráněných částí přírody, doručena Vaše žádost o vyjádření ohledně aplikace § 63 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „ZOPK“) ve věci zpoplatnění vstupu do skalního města Tiské skály.

Dotazujete se nás, zda lze pod pojmem „volný průchod“ dle tohoto ustanovení rozumět i pojem „*bezplatný průchod*“. Jedná se o otázku, která musí být zodpovězena s ohledem na postavení institutu v právním řádu a záměr zákonodárce, i dosavadní praxi.

Podle § 63 odst. 2 ZOPK má každý právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.

Právo na volný průchod se nevztahuje na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Orná půda, louky a pastviny jsou z oprávnění vyloučeny v době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka. Zvláštní předpisy mohou stanovit další omezení nebo upravit právo průchodu odchylně. Při oplocování či ohrazování pozemků, které nejsou vyloučeny z práva volného průchodu, musí vlastník či

nájemce zajistit technickými nebo jinými opatřeními možnost jejich volného průchodu na vhodném místě pozemku.

Ustanovení komentuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona ČNR o ochraně přírody a krajiny (sněmovní tisk č. 497) následovně: „*Paragraf 63 je ustanovením na ochranu zejména nemotorizovaných turistů, cyklistů apod. Velmi potřebné je zaručit obecné právo průchodu krajinou pro všechny, při garanci nedotknutelnosti majetku, osobních práv a respektování obecně závazných předpisů. Jde o mimořádně důležité lidské právo "svobody pohybu", které musí být zakotveno v platném právním řádu. Na druhé straně ustanovení § 64 přináší možnost omezení vstupu do zvláště chráněných území, kde nadměrná, zejména sezonní návštěvnost může vyvolat závažné škody na přírodním prostředí.“*

Komentář k zákonu ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, C.H.Beck, 2006, Miko a kolektiv, k § 63 uvádí: „*Smyslem tohoto ustanovení je zajistit – při respektování vlastnických práv k pozemkům – přístup do krajiny pro všechny, tj. pro veřejnost. Krajina by neměla být znepřístupněna a zneprůchodněna. Práva vlastníků při užívání pozemků nejsou neomezená, za podmínek stanovených zákonem musí vlastník umožnit přístup na své pozemky. Celé ustanovení § 63 se podle ust. § 90 odst. 2 nevztahuje na území sloužící zájmům obrany státu.“*

Ve světle výše uvedeného je zjevné, že argumentace obce Tisá o *„přírodním ohraničení pozemků skalami a jejich faktické neprůchodnosti“* je lichá. Účelem ustanovení je dle důvodové zprávy především umožnit turistické využívání krajiny občany, tedy zejména turistických tras (pro pěší aj.). Právo volného průchodu dle zákona o ochraně přírody a krajiny se vztahuje pouze na pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, nikoliv na pozemky ve vlastnictví fyzických osob. Byť je v textu užito pojmu *„volný průchod*“, nadpis ustanovení již hovoří o „*přístupu do krajiny*“ a § 64 zákona č. 114/1992 Sb. užívá pojem „*vstup*“. Z výše uvedeného je zřejmá terminologická nejednotnost zákona, nelze tedy vycházet výhradně z terminologického výkladu ustanovení. Dle našeho názoru je obsah pojmů „*vstup“* a „*volný průchod*“ téměř totožný. V okamžiku, kdy je skalním městem vedena turisticky značená trasa, jde o „*průchod*“ po této trase při současném „*vstupu na pozemky*“, které ji tvoří.

Domníváme se, že s ohledem na to, že je podle zákona o ochraně přírody a krajiny volný průchod přes pozemky konstruován jako zákonné oprávnění, není možné jej zpoplatnit. Jde o veřejnoprávní omezení vlastnického práva.

Právo volného vstupu do krajiny i jeho omezení vedle zákona o ochraně přírody a krajiny vyplývá i z jiných předpisů. Lze připomenout zejména následující:

Podle § 19 zákona o lesích (č. 289/1995 Sb.) má každý právo vstupu do lesa bez ohledu na to, komu les patří, s výjimkou vojenských lesů, chráněných území, školek, obor, bažantnic atd. Obec s rozšířenou působností může na dobu nejvýše dvakrát tří měsíců ročně nařízením dočasně vstup do lesa zakázat. Zakázáno je rovněž vstupovat na místa, kde se provádí těžba dřeva nebo manipulace s vytěženým dřevem. S právem vstupu do lesa je obecně spojeno i právo sbírat v lese klest na

oheň a houby a lesní plody pro osobní potřebu. Mimo lesní cesty nebo značené cesty je však (§ 20 lesního zákona) zakázáno jezdit na kole, saních, lyžích a koních a obecně je zakázáno do lesa vjíždět motorovými vozidly.

Zákon o pozemních komunikacích stanoví, za jakých podmínek a jakým způsobem lze omezit veřejnou přístupnost účelové komunikace. Na pozemní komunikace včetně místních a veřejně přístupných účelových komunikací, mezi něž patří i polní a lesní cesty, stezky a pěšiny, se vztahuje právo obecného užívání.

Kromě veřejné přístupnosti krajiny existuje ještě soukromoprávní institut práva cesty, jako speciální typ věcného břemene podle § 151o odst. 3 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Vlastník stavby, k níž nelze přístup vlastníka zajistit jinak, si může u soudu vyžádat zřízení věcného břemene spočívajícího v právu cesty (zpravidla průchodu i průjezdu) přes sousední pozemek. Obdobné právo může být i vydržené nebo smluvně sjednané.

Ministerstvo životního prostředí disponuje též analýzami právních předpisů v ochraně přírody v různých evropských zemích, ze kterých je patrné, že právo volného průchodu je zakotveno i v jiných právních řádech. Příslušné části analýz Vám pro informaci zasíláme v příloze.

Byť z výše uvedené argumentace vyplývá, že právo průchodu krajinou bylo v ZOPK konstruováno jako bezplatné, domníváme se, že nemožnost zpoplatnit průchod krajinou vyplývá především z nedostatku kompetence obce k ukládání takového poplatku, argumentaci proto doporučujeme opřít především o ustanovení čl. 11 Listiny základních práv a svobod, podle něhož lze daně a poplatky ukládat pouze na základě zákona, a navazující judikaturu (např. nález Ústavního soudu Pl. ÚS 20/06). Obce mohou svými obecně závaznými vyhláškami zavést jen takové místní poplatky, jež jsou taxativně vymezeny zákonem o místních poplatcích a pouze v tom rozsahu, který tento zákon umožňuje. Podle Listiny základních práv a svobod lze daně a poplatky ukládat jen na základě zákona. Tímto nezbytným zákonným základem je v případě místních poplatků, tedy poplatků stanovovaných (a vybíraných) obcemi, zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 1 uvedeného zákona o místních poplatcích mohou být obcemi v České republice v současné době vybírány (toliko) následující místní poplatky:

- ze psů,
- za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- za užívání veřejného prostranství (veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru),
- ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce,
- z ubytovací kapacity,

- za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- za provozovaný výherní hrací přístroj,
- za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Závěr:

Pokud obec Tisá vstup do skalního města zpoplatňuje, není to dle našeho názoru v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny ani navazujícími předpisy. Omezení volného průchodu přes pozemky dle zákona o ochraně přírody a krajiny je totiž možné jen na základě zákona, stejně tak jako jeho zpoplatnění (§ 24 zákona č. 114/1992 Sb. – poplatky za vstup do NP).

Příloha:
Dle textu

Na vědomí (bez příloh):

AOPK ČR, Nuselská 39, Praha 140 00

AOPK ČR, CHKO Broumovsko

AOPK ČR, CHKO Labské pískovce

Příloha k č.j. 63355/ENV/10

Slovenská právní úprava zákona o ochraně přírody a krajiny

V rámci práva na prístup do krajiny pri rekreácii, turistike a obdobnej činnosti má každý právo na voľný prechod cez stanovené pozemky (§ 57 ZOPK). Na Slovensku neexistuje všeobecné ustanovenie o obmedzení vstupu. Iba v prípade ohrozenia prírodnej rezervácie alebo národnej prírodnej rezervácie návštevnosťou, môže orgán ochrany prírody rozhodnúť o jej úplnom alebo čiastočnom uzavretí pre verejnosť alebo obmedziť pre ňu vstup. Tento zákaz alebo obmedzenie je príslušný orgán povinný prerokovať s dotknutými obcami (§ 22 ods. 5 ZOPK). Vlastník pozemku je povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny. Ak v dôsledku týchto obmedzení dochádza k obmedzeniu bežného obhospodarovania náleží vlastníkovi náhrada.

Pozn. Analýza zpracována dle starého zákona o ochraně přírody a krajiny, platného do r. 2009

Švédská právní úprava přístupu do krajiny

Právo životního prostředí je s účinností od 1. 1. 1999 kodifikováno v Kodexu práva životního prostředí (*1998:808 Environmental Code* - Kodex). Švédové považují tzv. právo veřejného přístupu (*Allemansrätten*, *Right of Public Access*)[1], které má své kořeny až ve středověku, za součást svého historického dědictví či dokonce za symbol, a jako takové je zakotveno také článku 18 ústavní vládní listiny. V 7. kapitole, § 1 Kodexu je pak stanoveno, že „osoba, která vykonává právo přístupu nebo se nachází v krajině z jakéhokoli jiného důvodu, tak má činit s péčí a uvážením“.

EPA specifikuje rozsah tohoto práva pro jednotlivé činnosti, jakými jsou rekreace, turistika, kempování, rozdělávání ohně, jízda na kole, na koni či na člunech, lov a rybolov, venčení psů, využívání soukromých cest či stavba oplocení. Podrobněji je právo volného přístupu regulováno v chráněných územích (viz výše). Pobyt ve volné přírodě a všechny uvedené aktivity jsou ve Švédsku velmi populární, proto je jim věnována velká pozornost a jedním z orgánů EPA je také Rada pro rekreaci (*Council for Outdoor Recreation*).

[1] Doslovný význam švédského *allemansrätten* je „právo každého“; blíže viz http://www.naturvardsverket.se/en/In-English/Menu/Enjoying-nature/The-right-of-public-access/

Francouzská právní úprava

Přístup do přírody a na pobřeží

Obdobně jako český zákon o ochraně přírody a krajiny upravuje i francouzský zákoník životního prostředí **přístup do přírody** (*accès à la nature*).[2] Právo veřejnosti je zde však vymezeno úžeji, než je tomu v české právní úpravě. Každý department je povinen vytvořit ve spolupráci s dotčenými obcemi **departementální plán vycházkových a výletních tras** (*plan départemental des itinéraires de promenade et de randonée*).[3] Po veřejných cestách a stezkách mohou tyto trasy vést v zásadě bez omezení, po cestách a stezkách v soukromém vlastnictví pouze na základě smlouvy s dotčenými vlastníky.[4] Při převodu vlastnického práva či pozemkových úpravách musí být brán ohled na trasy procházející po dotčených pozemcích a v případě nemožnosti jejich zachování musí být vytvořen náhradní způsob průchodu tak, aby byla zachována kontinuita existujících tras. Po trasách uvedených v departementálním plánu má každý možnost volně procházet, je přitom povinen respektovat práva vlastníků pozemků, po nichž tyto trasy vedou, a pozemků sousedních, a případně dodržovat pravidla stanovená obcemi v rámci jejich samostatné působnosti.

Vedle těchto plánů pro pěší turistiku zpracovává department za obdobných podmínek **departementální plán tras pro motorizované výlety** (*plan départemental des itinéraires de randonée motorisée*).[5] Tyto trasy mohou vést pouze po komunikacích zařazených do veřejné silniční sítě státu, departementu či obcí, a dále po polních a soukromých cestách otevřených pro veřejnou motorizovanou dopravu. Za údržbu tras uvedených v plánu odpovídá department. Pohyb motorových vozidel mimo komunikace spadající do některé z výše uvedených kategorií je z důvodu ochrany přírodních prostorů zakázán; tento zákaz neplatí pro vozidla plnící veřejnou službu.[6]

Zákoník životního prostředí, resp. zákoník sportu (*Code du sport*) upravuje ještě jednu zvláštní možnost přístupu veřejnosti do přírodních prostorů, a to za účelem výkonu sportovní činnosti.[7] Tento přístup se uskutečňuje na základě a za podmínek stanovených smlouvou uzavřenou mezi Národním francouzským olympijským a sportovním výborem (*Comité national olympique et sportif français*) a subjektem vykonávajícím správu dotčeného přírodního prostoru.

[2] Kniha III, hlava VI, čl. L361-1 a násl. CEnv.
[3] Čl. L361-1 CEnv.
[4] Tyto smlouvy mohou mimo jiné upravit závazek departmentu hradit údržbu daných komunikací a značení tras.
[5] Čl. L361-2 CEnv.
[6] Čl. L362-1 a čl. L362-2 CEnv. Podmínkou možnosti pohybu po dané komunikaci je pouze její charakter, nikoliv skutečnost, zda je či není uvedena v departementálním plánu.
[7] Čl. L364-1 CEnv, resp. čl. L311-5 zákoníku sportu.

Vedle přístupu do přírody existuje ve francouzském právním řádu i zvláštní právní úprava **přístupu na pobřeží** (*accès au rivage*)[8], který je pro pěší volný s výjimkou případů, kdy jeho omezení vyžaduje národní obrana či ochrana životního prostředí. Tomuto právu veřejnosti odpovídá zákonné věcné břemeno průchodu po pásu o šířce tří metrů vedoucím podél břehu, kterým jsou zatíženy pobřežní pozemky.[9] Obdobné břemeno, tentokrát příčného průchodu k pobřeží, může být rozhodnutím příslušného orgánu zřízeno na existujících soukromých cestách a stezkách za podmínky, že neexistuje veřejná cesta umožňující přístup k pobřeží vzdálená méně než pět set metrů. Účelem tohoto břemene je spojit veřejné komunikace s pobřežím či stezkami, které na něj vedou. Stání a pohyb motorových vozidel na pobřeží, dunách a plážích mimo vyhrazená místa jsou se stanovenými výjimkami (vozidla policie, záchranné služby atd.) možné pouze se souhlasem příslušného orgánu.

Německý spolkový zákon

5.2.Rekreační využití přírody a krajiny, volný pohyb po krajině

Spolkový zákon o ochraně přírody přikládá značný význam využití přírody a krajiny pro rekreaci a sportovní činnosti (např. § 1 odst.4, § 2 odst.1 bod 13 BNatSchG). Zdůrazňováním významu a podporou těchto aktivit pod nálepkou ochrany přírody však může také docházet k aktivitám, které přírodu poškozují. Spolkový německý zákon o ochraně přírody dokonce pojem „**rekreace**“ definuje v § 10 jako „používání přírody a volného času včetně sportovního vyžití ve volné přírodě bez závažných negativních vlivů na přírodu a krajinu, jež neovlivňuje negativně uskutečňování ostatních cílů a zásad ochrany přírody a péče o krajinu.“ Rekreace může představovat tedy i závažný zásah do krajiny (§ 18 BNatSchG).

Rekreační aktivity lze regulovat jednak v rámci územní ochrany, a jednak ještě následujícími instituty.

Právo vstupu do nezalesněné krajiny (*das Recht zum Betreten der Flur*) je upraveno rámcově v § 56 BNatSchG. Spolkové země povolí vstup do nezalesněné krajiny na silnicích a cestách a na nevyužívaných pozemcích za účelem rekreace, a to na vlastní nebezpečí. Mohou vydat předpisy jdoucí nad tento rámec. Mohou rovněž omezit vstup z důležitých důvodů, zejména z důvodů ochrany přírody a péče o krajinu, ochrany polí a zemědělského obhospodařování, ochrany rekreantů nebo za účelem zamezení značných škod nebo kvůli ochraně jiných ochrany hodných zájmů majitele pozemku a mohou jiné druhy využívání pozemků zcela nebo zčásti zrovnoprávnit se vstupem na pozemky. Volné využívání povrchových vod bez povolení se řídí ustanoveními §§ 23 a 24 vodního zákona a vodních zákonů spolkových zemí. Právo volného vstupu do lesa kategorie rekreační se odvíjí od § 14 Spolkového zákona o lesích (*Bundeswaldgesetz*).

[8] Čl. L321-9 a čl. L321-10 CEnv, resp. čl. L160-6, čl. L160-6-1, L160-7 a L160-8 CUrb.
[9] Připomeňme, že ustanovení týkající se pobřeží se vztahují také na břehy vnitrozemských vodních ploch o rozloze větší než 1000 ha.

Saský zákon o ochraně přírody zakotvuje v § 29 právo každého na rekreaci ve volné krajině a právo užívat přírodních krás, a to na vlastní nebezpečí a za podmínek stanovených zákonem. Volný pohyb po krajině je omezen na vyznačené cesty v rámci ovocných sadů, zahrad a vinic, na polích a loukách je vyloučen v období od zasetí do sklizně, resp. pokosení trávy. Po vyznačených cestách lze ve volné krajině jezdit na kole či lyžích. V § 31 Saského zákona o ochraně přírody jsou uvedena omezení a zákazy volného pohybu po krajině. Volný pohyb po krajině se nevztahuje na jízdu na koni, stanování a jízdu motorovými vozidly. Tyto aktivity jsou povolené jen na vyznačených komunikacích, stezkách a místech ke stanování. Organizované turistické akce jsou povoleny jen na veřejných cestách. Závody motorových vozidel mohou být povoleny jen pokud nedojde k negativním vlivům na přírodu a krajinu a na veřejné či soukromé zájmy.

Podle § 32 **Saského zákona o ochraně přírody** může vlastník pozemku nebo oprávněný hospodář (nájemce) pozemku z taxativních důvodů **provést zábrany volnému pohybu v krajině** *(Sperre)*. Důvody jsou hospodářské či zabránění poškozování majetku. Zákon vypočítává způsoby zábran, a to od výstražných cedulí až po oplocení a dále případy, kdy tak může učinit oprávněný subjekt sám a kdy po dohodě s orgánem ochrany přírody či kdy na základě povolení orgánu ochrany přírody. Orgán ochrany přírody může zřízení takové zábrany i nařídit, a to z důvodů ochrany přírody a krajiny. Může také nařídit odstranění nelegálně zřízené zábrany.

Podle § 33 **Saského zákona o ochraně přírody** může orgán ochrany přírody nařídit v oplocení **zajistit průchod** (*Offenhaltung von Durchgängen*) vhodným způsobem, pokud je to potřeba z veřejných důvodů (zajištění přístupu k pozemkům určeným k rekreaci) k zajištění volného průchodu krajinou a vlastník pozemku nebude tím nepřiměřeně obtěžován.

Nyní se ještě vraťme ke Spolkovému zákonu o ochraně přírody. Podle § 57 BNatSchG stát v přiměřeném rozsahu **poskytne pro účely rekreace pozemky** v jeho vlastnictví či držení, které jsou svou povahou vhodné pro rekreaci obyvatel, jako jsou

1. břehové pozemky,

2. pozemky s pěknými součástmi krajiny (*schönen Landschaftsbestandteilen*)

3. pozemky, přes něž je možný přístup k nepřístupným nebo nedostatečně přístupným lesům,

jezerům a mořským plážím,

za podmínek, pokud je to slučitelné s trvale udržitelným využíváním a ostatními cíli ochrany přírody a péče o krajinu a není-li to v rozporu s některým druhem účelového vázání pozemků. Opět jde o rámcovou úpravu, která je obvykle konkretizována v zákonech spolkových zemí.

Bavorský zákon o ochraně přírody a krajiny

5.2 Přístup do krajiny

Tato problematika je upravena oddílem V. nazvaném Rekreace ve volné přírodě (*Erholung in der freien Natur*).

5.2.1 Právo na požitek z přírodních krás a na rekreaci ve volné přírodě

Podle ustanovení čl. 21 má každý právo na požitek z přírodních krás a na rekreaci ve volné přírodě, přičemž je při tom povinen nakládat s přírodou a krajinou s patřičnou péčí. Musí brát ohled na zájmy vlastníků pozemků a dále nesmí bránit výkonu práv jiných osob nebo jej ovlivňovat více než je za daných okolností nevyhnutelné (tzv. obecná snesitelnost). Výkon tohoto práva se uskutečňuje výhradně na vlastní nebezpečí.

V čl. 33 je stanovena povinnost svobodného státu Bavorsko, krajů, okresů (na nadmístní úrovni) a obcí (na místní úrovni) zajistit výkon tohoto práva. Za tímto účelem musí udržovat volné přístupy ke krajinným krásám a rekreačním plochám, uvolňovat je pomocí omezení vlastnického práva, dávat k dispozici v přiměřeném rozsahu vhodné pozemky ve svém vlastnictví nebo držení a dále musí uvolnit vhodné cesty a plochy pro jezdecký sport. Finančně je výkon takových povinností řešen prostředky z veřejných rozpočtů, stát poskytuje za tímto účelem dále příspěvky obcím, okresům, krajům a obecním zařízením.

5.2.2 Právo vstupu

Za účelem realizace tohoto obecného práva je každý oprávněn bezplatně vstupovat do všech částí volné přírody a na zemědělsky využívané plochy. Právo vstupu zahrnuje i právo pohybovat se po soukromých cestách ve volné přírodě, resp. jezdit po nich na koni, vozidly bez motoru a vozíky pro invalidy, a vykonávat sportovní aktivity jako lyžování, sáňkování, jízdu na koni, míčové hry a podobné sportovní činnosti ve volné přírodě.

5.2.3 Omezení

Zábrany: vlastníci mohou odepřít veřejnosti vstup na pozemek instalováním zábran, tj. oplocením, jinými fyzickými překážkami nebo vyvěšením příslušných tabulí. Čl. 29 uvádí taxativní výčet tří důvodů, které opravňují omezení práva vstupu (využívání pozemku by jinak bylo nikoli nevýznamnou měrou znemožňováno nebo omezeno; u obytných pozemků pouze pro zónu bydlení; z naléhavých důvodů obecného zájmu lze plochy krátkodobě znepřístupnit). V takovém případě jsou však povinni na daném pozemku udržovat průchod pro veřejnost, pokud jiných částí volné přírody (zejména ploch určených k rekreaci, přírodních krás, lesa nebo vody) nelze dosáhnout jiným únosným způsobem a pokud vlastník tímto nebude nadměrně negativně omezen (čl. 31).

Zemědělsky a lesnicky využívané plochy: dle ustanovení čl. 25 právo vstupu v době jejich využíváni (doba mezi výsevem nebo výsadbou a sklizní, u luk a pastvin

doba růstu mladého porostu) pouze po existujících cestách. V lesích je jízda na kole a vozíky pro postižené osoby umožněna jen na silnicích a vhodných cestách.

Konání akcí (čl. 27): v případě organizovaných akcí mají účastníci právo vstupu pouze pokud vzhledem k povaze a rozsahu akce a místním podmínkám nelze očekávat negativní ovlivnění příslušných pozemků.

Na základě nařízení nebo vyhlášky nižšího nebo vyššího orgánu ochrany přírody (čl. 26). Tento orgán může zakázat nebo omezit rekreaci ve volné přírodě

- z důvodu ochrany přírody
- za účelem realizace záměrů péče o krajinu,
- z důvodu usměrnění rekreačního provozu,
- z jiných naléhavých důvodů obecného zájmu.

Blíže jsou upraveny demonstrativně způsoby omezení výkonu jezdectví (jízda pouze na určených cestách, označení koňů, apod.).